

Inspectierapport

Instandhouding rijksmonumenten
Gemeente Sittard-Geleen

Erfgoedinspectie

Mei 2008

Inhoud

1	Inleiding	5
2	Kenschets gemeente Sittard-Geleen	9
2.1	Kengetallen	10
2.2	Actoren	12
3	Bevindingen en aanbevelingen	15
3.1	Domein resultaten	15
3.2	Domein effectiviteit	16
3.3	Domein waarborg	23
4	Samenvatting	27
	Bijlage 1: Geraadpleegde documenten	31
	Bijlage 2: Waarderingskader	33
	Wettelijke basis	33
	Actoren en verificatoren in de inspectie	34
	Indeling van het waarderingskader	35
	Normering	35
	Toelichting op de drie domeinen	36
	DOMEIN: RESULTATEN	38
	DOMEIN: EFFECTIVITEIT	39
	DOMEIN: WAARBORG	41
	Bijlage 3: Afkortingen	43
	Colofon	45

Dit rapport gaat over de inspectie die de Erfgoedinspectie / Monumenten heeft uitgevoerd naar de stand van zaken in de monumentenzorg in de gemeente Sittard-Geleen. De inspectiebezoeken vonden plaats op 31 maart en 1 april 2008.

Gemeentelijke inspectie

De sector Monumenten van de Erfgoedinspectie ziet toe op de naleving van de Monumentenwet 1988, waar het gaat om rijksmonumenten en beschermde stads- en dorpsgezichten. Daartoe verricht zij verschillende soorten inspecties met als doel te rapporteren over de kwaliteit van de monumentenzorg.

Een van de soorten inspecties is de zogenoemde gemeentelijke inspectie. Een dergelijke inspectie bestaat uit een analyse van vooraf te bestuderen documenten en een inspectiebezoek aan de gemeente, waarbij gesprekken met verschillende actoren plaatsvinden en enkele recent gerestaureerde monumenten of bouwprojecten in beschermde gezichten worden bezocht. Een inspectie wordt afgerond met een rapportage aan het gemeentebestuur, die ook zal worden gepubliceerd op de website van de Erfgoedinspectie.

In deze gemeentelijke inspectie ligt de focus op het hoofdstuk 'instandhouding'; daarvoor is de gemeente de belangrijkste geïnspecteerde. De gemeente heeft immers ingevolge de Monumentenwet 1988 de eerstelijns taken en bevoegdheden op het gebied van de instandhouding van rijksmonumenten. Naast het gemeentebestuur en zijn medewerkers spelen ook andere betrokkenen een rol. Zo vinden ook gesprekken plaats met de lokale monumentencommissie, met de regioconsulenten van de Rijksdienst voor de Monumentenzorg, en met historische verenigingen. De gemeente wordt dus niet alleen geïnspecteerd als bestuurlijke eenheid, maar vooral als entiteit, als gebied waarbinnen verschillende betrokkenen actief zijn.

Waarderingskader

Ten behoeve van de inspecties op het gebied van instandhouding van monumenten, heeft de Erfgoedinspectie een waarderingskader ontwikkeld. Dit is gebeurd in samenspraak met betrokkenen in het monumentenveld in een daartoe ingestelde klankbordgroep¹.

Dit waarderingskader geeft de contouren aan waarbinnen een inspectie plaatsvindt. In de waarderingskaders heeft de Erfgoedinspectie kwaliteitskenmerken opgenomen die aangeven waaraan een goede monumentenzorg moet voldoen.

¹ Deze klankbordgroep is samengesteld uit deskundigen vanuit de Directie Cultureel Erfgoed van het Ministerie van OCW, de Rijksdienst voor Archeologie, Cultuurlandschap en Monumenten, de Vereniging Nederlandse Gemeenten, de Federatie Grote Monumentengemeenten, het overleg van Provinciale Steunpunten Monumentenzorg en de Stichting Erfgoed Nederland.

Het waarderingskader bevat drie domeinen waaronder 17 kwaliteitskenmerken zijn samengebracht.

Uitgangspunt bij het waarderingskader is toetsing op de naleving van de Monumentenwet 1988 in de ruimste zin van het woord. De drie domeinen zijn gericht op 'resultaten' (er is een weloverwogen samengesteld bestand aan monumenten die zorgvuldig in stand worden gehouden), 'effectiviteit' (het proces gebeurt zorgvuldig en doelmatig) en 'waarborg' (de zorg voor de monumenten is verzekerd). Het waarderingskader is bijgevoegd als bijlage bij dit rapport.

Opzet van de inspectie

De opzet van de inspectie is als volgt:

1. Als eerste actie vindt een analyse van beleidsdocumenten plaats die vooraf, op verzoek van de Erfgoedinspectie, door de betreffende gemeente zijn toegestuurd;
2. Vervolgens wordt een selectie gemaakt van maximaal zes recente restauratieprojecten in de gemeente, waarvan specifieke vooraf toegestuurde documenten worden bestudeerd;
3. In de gemeente worden gesprekken gevoerd met diverse betrokkenen om een zo compleet mogelijk beeld van de kwaliteit van de monumentenzorg ter plaatse te verkrijgen. Het betreft gesprekken met de portefeuillehouder en de beleidsambtenaar voor monumentenzorg, andere ambtenaren betrokken bij monumentenzorg, de monumentencommissie, de regioconsulent van de Rijksdienst voor Archeologie, Cultuurlandschap en Monumenten, de consulent van de provincie (indien van toepassing) en vertegenwoordigingen van historische groeperingen;
4. De onder stap 2 genoemde restauratieprojecten worden ter plaatse bezocht als een 'reality check' en er wordt gesproken met de betrokken eigenaren en hun architecten en/of aannemers. Hierbij is het nadrukkelijk niet de bedoeling aanbevelingen te doen voor deze afzonderlijke objecten; ze worden gebruikt als check hoe restauratieprojecten verlopen in de gemeente en wat er eventueel kan worden verbeterd in de toekomst;
5. Alle verzamelde gegevens worden verwerkt en gewaardeerd.

Het inspectieonderzoek leidt vervolgens tot dit rapport, dat eerst in conceptvorm naar de gemeente is gestuurd ter bespreking en verifiëring van feitelijke gegevens. Na verwerking van eventueel commentaar stelt de Erfgoedinspectie het definitieve rapport op. Het gemeentebestuur krijgt hiermee een overzicht van de kwaliteit van de monumentenzorg in haar gemeente, gemeten naar het moment. Het rapport kan gebruikt worden om betrokkenen te informeren, beleid bij te stellen en interne verbeteringen uit te zetten. Op deze wijze wil de Erfgoedinspectie de gemeente stimuleren een kwalitatief zo goed mogelijk monumentenbeleid te voeren.

Leeswijzer

Het document is als volgt opgebouwd: hoofdstuk 2 gaat in op het profiel van de gemeente, inclusief een beschrijving van de actoren die in die gemeente werkzaam zijn. In hoofdstuk 3 worden de bevindingen met betrekking tot beleid en uitvoering uitgewerkt per domein. Per onderdeel worden waar mogelijk aanbevelingen ter verbetering gedaan. Deze aanbevelingen zijn gericht aan de gemeente, omdat daar de mogelijkheden en de bevoegdheden liggen om de verbeterpunten uit te voeren en/of te coördineren. Alleen onder de paragraaf *Advisering* zijn de aanbevelingen niet aan de gemeente maar aan het betreffende adviesorgaan gericht.

Tenslotte worden in hoofdstuk 4 de bevindingen en de aanbevelingen samengevat.

Het document wordt afgerond met een drietal bijlagen: een overzicht van geraadpleegde documenten, het Waarderingskader (met toelichting) dat gehanteerd is bij de inspectie, en een lijst met gebruikte afkortingen.

In dit hoofdstuk wordt de situatie in de gemeente Sittard-Geleen beschreven voor zover deze van toepassing is op de monumentenzorg. Naast een korte ruimtelijk-historische beschrijving van het grondgebied van de gemeente wordt in kengetallen en in een opsomming van actoren een beeld gevormd van de belangrijkste randvoorwaarden voor de monumentenzorg in Sittard-Geleen.

De gemeente Sittard-Geleen strekt zich uit over een groot grondgebied. Al rond 5000 voor Christus streken hier de eerste mensen, de Bandkeramiekers neer en ook de Romeinen zijn in het gebied gevestigd geweest. Born en de kerkdorpen die deel uitmaken van de gemeente zijn ontstaan in de middeleeuwen.

In 1920 kwam de eerste Staatsmijn in Geleen waarna dit gebied in het teken van de mijnbouw kwam te staan. Van een landelijk agrarisch gebied rond de kleine provinciestad Sittard werd het in enkele decennia industriegebied met twee stedelijke kernen, Sittard en Geleen.

Sittard is bij een doorwaadbare plaats in de Geleenbeek ontstaan. Mogelijk bezat de nederzetting in de elfde eeuw al een motte en in de twaalfde eeuw werd de nederzetting omwald en omgracht. De huidige Oude Markt lag in dit oudste deel van de stad. In de dertiende eeuw ontving de stad stadsrechten en vond een planmatige uitleg in oostelijke richting plaats. In 1353 werd de huidige Markt centraal in de stad aangelegd en korte tijd later werd dwars door de stad de Molenbeek gegraven. In de zestiende eeuw werden de bestaande vestingwerken verder versterkt. In 1677 werd een groot deel van de stad en vooral de bebouwing rond de Sint-Petruskerk, de Putstraat, de Oude Markt, de Markt, de Paardestraat en een deel van de Limbrichterstraat bij een grote stadsbrand in de as gelegd. In de negentiende eeuw vonden enkele kleinschalige uitbreidingen plaats, maar de stad groeide explosief na de komst van de Staatsmijn Maurits in 1920 in Geleen. Er ontstonden diverse arbeiderswijken en enkele villawijkjes om de binnenstad.

Geleen is een dorp met een stedelijk karakter dat is ontstaan uit drie aan de rand van Graetheide gelegen middeleeuwse dorpen Geleen, Krawinkel en Lutterade. In 1148 werd Geleen voor het eerst vermeld en in de zestiende eeuw is sprake van enkele kleinschalige uitbreidingen. Tot ca. 1920 maakten de wegdorpen echter geen ingrijpende wijzigingen door. Met de komst van de Staatsmijn Maurits verdween Krawinkel en groeide Geleen sterk. Op basis van een uitbreidingsplan van J.Th.H. Cuypers werd de open ruimte tussen de drie kernen geleidelijk bebouwd en als centrum ontwikkeld. In die periode werd de uitgebreide mijnkolonie Lindenheuvel gebouwd. In 1922 werd het Marktplaatsje aangelegd en kwam het raadhuis tot stand. Na de sluiting kwam ter plaatse van de mijn in 1965 DSM. De oude mijngebouwen zijn daarbij verdwenen.

Born is een kleine stad die is ontstaan in de vroege middeleeuwen bij een bron aan een kruispunt van interlokale wegen. In de dertiende eeuw stonden rond het toenmalige kasteel wat huizen. Tussen 1850-1940 werd Born binnen de bestaande structuur verdicht en in 1935 werd het Julianakanaal gegraven.

In 1661 werd het kasteel van Born ter plaatse van een middeleeuwse voorganger opgetrokken, maar na een brand in 1930 verviel het tot ruïne. De bijbehorende achttiende-eeuwse Nederhof op de voorburg bleef staan, maar in de loop van de tijd werd er veel aan verbouwd. In de jaren tachtig van de twintigste eeuw werd het met een nieuwe vleugel uitgebreid om te kunnen dienen als gemeentehuis.

Alle drie de kernen zijn na de Tweede Wereldoorlog in meer of mindere mate uitgebreid. De gemeente heeft diverse herindelingen doorgemaakt. In 1942 werd Broeksittard bij Sittard gevoegd. In 1982 volgden Limbricht en Munstergeleen en in hetzelfde jaar werden Grevenbicht, Obbicht-Papenhoven en Born samengevoegd tot de gemeente Born. In 2001 was de fusie tussen Born, Sittard en Geleen een feit.

2.1 Kengetallen

1. Samenstelling gemeente Sittard-Geleen (bron: Gemeente Sittard-Geleen)

Samenstelling	Aantal
Aantal inwoners (per 1-1-2007)	96.245
Oppervlakte	8.062 ha

2. Aantal monumenten

Soort	Aantal
Rijksmonumenten volgens opgave gemeente ²	258
Rijksmonumenten volgens opgave RACM ²	192

² Het verschil in aantal rijksmonumenten volgens opgave van de gemeente en die van de RACM heeft te maken met een andere manier van tellen. De RACM telt complexen als één monument en gemeenten vaak niet. Binnen de gemeente Sittard-Geleen bevindt zich bijvoorbeeld een complex rond het Julianaplein waar ca. 100 woningen deel van uitmaken.

Rijksbeschermd stads- en dorpsgezichten	1
Gemeentelijke stads- en dorpsgezichten	0
Provinciale monumenten	nvt
Gemeentelijke monumenten	19

3. Financiële gegevens op jaarbasis

Soort	Bedrag
Bijdrage Rijk (budgetten 2006-2011)	€ 62.920 gemiddeld per jaar
Eigen middelen (op jaarbasis)	
2008	€ 171.000
2009	€ 350.000
Uitgesplitst:	
a. Instandhouding gemeentelijke monumenten:	
2008	€ 35.000
2009	€ 205.000
b. Instandhouding rijksmonumenten	
2008	€ 35.000
2009	€ 80.000
c. Overige (Beheer bijzondere gebouwen, Open Monumentendag/ educatie e.d.)	
2008	€ 101.000
2009	€ 101.000

2.2 Actoren

A. Gemeente

Soort	Aantal
Aantal fte's beleidsmatig ³	1
Aantal fte's uitvoerend (begeleiding, vergunningen, handhaving)	0,5
Overige	0

Monumentenzorg is binnen de gemeente Sittard-Geleen ondergebracht bij twee verschillende organisatieonderdelen. Bij de afdeling Ruimtelijke Ontwikkeling is het Team Ontwerp ondergebracht en daar valt ook de beleidsadviseur monumentenzorg onder. Bij de afdeling Dienstverlening bevindt zich het Team Vergunningen en daar valt de uitvoering van de monumentenzorg onder.

De monumentenzorg zit samen met archeologie in de portefeuille stadsontwikkeling. Overigens richt dit rapport zich op de gebouwde monumentenzorg; het laat de archeologie verder buiten beschouwing.

B. Adviescommissie

De gemeente Sittard-Geleen heeft op dit moment een monumentencommissie en een welstandscommissie. De gemeente heeft laten onderzoeken of een commissie ruimtelijke kwaliteit een meerwaarde heeft.

C. Rijksdienst voor Archeologie, Cultuurlandschap en Monumenten (RACM)

De RACM adviseert de gemeente over restauraties en wijzigingen van rijksmonumenten en ingrepen in het beschermde stads- of dorpsgezicht.

³ De gemeente Sittard heeft in principe 1 fte beschikbaar voor beleidsadvisering op het gebied van cultuurhistorie, maar vanwege de langdurige afwezigheid van de betreffende ambtenaar wordt sinds medio 2007 feitelijk 0,3 fte extern ingehuurd. Daarnaast is tevens de aanwijzing van gemeentelijke monumenten uitbesteed.

D. Stichtingen en Verenigingen

Binnen de gemeente Sittard-Geleen zijn diverse historische verenigingen actief. Deze verenigingen hebben zitting in een platform:

Vereniging Sittards Verleden
Stichting Kasteel Limbricht
Stichting Oude Salviuskerkje Limbricht
Vereniging Heemkunde zonder Grenzen
Heemkundevereniging Geleen
Federatie Historie Sittard-Geleen-Born
Heemkundevereniging "Bicht"
Stichting Jacob Kritzraedt
De Ecrevissestichting

E. Eigenaren, architecten en aannemers

Eigenaren zijn als eerste verantwoordelijk voor de instandhouding van hun eigen rijksmonument. Zij onderhouden het object en maken plannen voor de restauraties, die meestal door architect en aannemer worden geconcretiseerd en uitgevoerd.

In het Waarderingskader Instandhouding Rijksmonumenten (bijlage II) zijn kwaliteitskenmerken en indicatoren aangegeven. Hieronder wordt per domein ingegaan op deze kwaliteitskenmerken en indicatoren in de gemeente Sittard-Geleen.

Op basis van het uitgevoerde onderzoek komt de inspectie tot de hieronder genoemde bevindingen (zie ook hoofdstuk 1 over de opzet van het onderzoek). Daar waar de inspectie het nodig vindt, worden aanbevelingen gedaan. Deze aanbevelingen komen voort uit de bevindingen en hebben als doel een accent te leggen op de meest in het oog springende zaken die mogelijk voor verbetering vatbaar zijn. Op basis van dit rapport vraagt de Erfgoedinspectie aan de gemeente - en daar waar nodig andere betrokkenen - om een reactie te geven op deze aanbevelingen.

3.1 Domein resultaten

Vraagstelling: Het bestand aan monumenten wordt zorgvuldig in stand gehouden

Dit domein gaat in op de vraag of de beschermde waarden sinds de aanwijzing, op aanvaardbaar niveau zijn behouden. Daarbij gaat het erom of het monument in goede staat verkeert en of er een visie op instandhouding is, die is gericht op de waarden van het monument. Van belang daarbij is of de subsidies en financiële regelingen de instandhouding en restauratie stimuleren. Anderzijds wordt bij dit domein gekeken of voor de restauratie en/of wijziging een deugdelijk plan is opgesteld en of dit op de juiste wijze is uitgevoerd.

Beschermde waarden

De gemeente pakt haar verantwoordelijkheid conform artikel 16 van de Monumentenwet 1988 in het begeleiden van restauraties en verbouwingen van monumenten in het algemeen voldoende op en de procedures tot de vergunningverlening worden in de meeste gevallen op de juiste wijze doorlopen. Toezicht op de uitvoering van de werkzaamheden vindt deskundig plaats, maar de frequentie ervan laat te wensen over. Regelmatig toezicht op en begeleiding van de werkzaamheden is bij monumenten noodzakelijk vanwege het feit dat bij elke ingreep de aanwezige waarden onder druk staan. Door dit goed te regelen wordt gehandeld in de geest van de monumentenwet 1988.

Op basis van de bezochte objecten in het kader van de 'reality check' en een rondgang door de gemeente Sittard-Geleen bestaat de indruk dat de beschermde waarden van de rijksmonumenten in de meeste gevallen voldoende zijn behouden. Hierbij wordt aangetekend dat van één van de zes bezochte monumenten de cultuurhistorische waarden zo zijn aangetast dat ze grotendeels verloren zijn gegaan.

Ook staat een aantal monumenten er verpauperd bij. Voor een deel daarvan moet nog een nieuwe functie worden gevonden.

Visie op instandhouding

Van de zes bezochte rijksmonumenten verkeren er twee in goede staat, twee worden op dit moment gerestaureerd en van een zal de restauratie binnenkort worden begonnen. De aandacht en zorg van de betreffende eigenaren voor hun monument blijkt onder meer uit deze recent uitgevoerde of nog uit te voeren restauraties. De visie van één van de eigenaren is niet bepaald door behoud van het monument.

Restauratie en/of wijziging

Voor alle werkzaamheden aan de bezochte objecten uit de 'reality check' is een monumentenvergunning afgegeven. De bovenvermelde nog in uitvoering zijnde restauraties worden zorgvuldig aangepakt. De afgeronde restauraties zijn op één na op de juiste wijze uitgevoerd en door de gemeente begeleid. Van één gerestaureerd object is de bouwkundige staat ondanks de recente verbouwing niet in orde.

De restauraties van de bezochte panden zijn nauwelijks gestimuleerd door subsidies, meestal omdat deze niet meer beschikbaar waren. Wel is bij een aantal panden gebruik gemaakt van de fiscale regelingen op dit vlak.

3.2 Domein effectiviteit

Vraagstelling: Het proces gebeurt zorgvuldig en doelmatig

In dit domein wordt ingegaan op het verloop van het proces bij onder andere vergunningverlening. In de eerste plaats is het van belang dat ten behoeve van de instandhouding van monumenten voldoende kennis aanwezig is bij de overheid en bij de initiatiefnemer en zijn architect en dat deze kennis adequaat wordt toegepast. Daarnaast wordt ingegaan op diverse vormen van cultuurhistorisch onderzoek ten behoeve van restauraties. De kwaliteit van de diverse adviezen, de vergunningen en de besluitvorming wordt getoetst en tenslotte is het handhavingsbeleid van belang.

Onderzoek

In de *Verordening voor Monumenten en Cultuurhistorie 2001* en de onlangs vastgestelde *Verordening Cultuurhistorie 2008* zijn diverse vormen van onderzoek voor de verschillende categorieën waardevolle objecten en structuren binnen de gemeente opgenomen. Uit de 'reality check' van de Erfgoedinspectie is gebleken dat binnen de gemeente Sittard-Geleen ook daadwerkelijk regelmatig bouwhistorisch en cultuurhistorisch onderzoek wordt verricht.

Bij vier van de zes bezochte objecten uit de 'reality check' is voorafgaand aan de restauratie een bouwhistorisch onderzoek uitgevoerd. Bij twee daarvan werd tijdens de restauratiewerkzaamheden nader onderzoek verricht. De resultaten van deze onderzoeken

zijn alle vastgelegd in onderzoeksrapporten die bij de gemeente aanwezig zijn. Ook zijn de resultaten grotendeels verwerkt in de betreffende restauratieplannen.

Voorafgaand aan geplande gebiedsontwikkelingen wordt breder cultuurhistorisch onderzoek verricht en de resultaten daarvan worden eveneens vastgelegd.

Door deze werkwijze heeft de gemeente van tevoren inzicht in welke waarden aanwezig zijn en welke daarvan bij het betreffende plan onder druk komen te staan. Hierdoor kan zij plannen beter beoordelen en bijsturen. Bij het bepalen of bij een bepaald project een bouwhistorisch of breder cultuurhistorisch onderzoek nodig is, hanteert de gemeente geen criteria.

Tijdens de inspectie is in een aantal gesprekken aangegeven dat de onderzoeken wisselend van kwaliteit zijn. Het is van belang dat de gemeente de kwaliteit van dergelijke onderzoeken toetst. De onderzoeksrapporten die de Erfgoedinspectie heeft bestudeerd in het kader van de 'reality check' hadden alle voldoende diepgang.

Aanbeveling:

- Stel criteria op aan de hand waarvan kan worden bepaald wanneer een bouw- of cultuurhistorisch onderzoek nodig is en welke diepgang dat moet hebben.

Planvorming

De plannen voor de zes bezochte objecten waren in de meeste gevallen ontvankelijk. De gemeente heeft in haar Verordening voor Monumenten en Cultuurhistorie 2001 en de onlangs vastgestelde Verordening Cultuurhistorie 2008 uitgebreid vastgesteld welke stukken zij bij de betreffende aanvragen verwacht, maar dit overzicht wordt niet altijd gehanteerd. De gemeente verwacht dat als het nieuwe digitale vergunningensysteem zo is aangepast dat ingrepen aan monumenten op een goede manier kunnen worden opgenomen, dit punt verder kan worden verbeterd.

De gemeente voert bij grote projecten in principe vooroverleg en dat is bij het merendeel van de bezochte objecten bevestigd. In de plannen zijn de werkzaamheden meestal goed aangegeven en soms beargumenteerd. Dat laatste gebeurt regelmatig ook alleen mondeling waardoor de noodzaak van de wijziging niet altijd uit de stukken blijkt en de gang van zaken niet schriftelijk te volgen is.

Van de zes bezochte panden gingen de plannen op een na uit van het behoud en herstel van de waarden uit oogpunt van monumentenzorg. Doordat het Team Vergunningen de plaatselijke brandweer in een vroeg stadium betreft bij restauratieplannen en met deze partij vroegtijdig overleg voert, worden technische eisen veelal met respect voor het monument toegepast. Hierdoor blijven cultuurhistorisch waardevolle elementen behouden.

Aanbeveling:

- Pas het digitale systeem zo spoedig mogelijk zo aan dat wijzigingen van monumenten er op een goede manier in kunnen worden opgenomen.

Planbehandeling

De gemeente zorgt in vrijwel alle gevallen voor voldoende bouw- en restauratietechnische deskundigheid bij de planbehandeling. De begeleiding van de restauratiewerkzaamheden gebeurt deskundig en initiatiefnemers geven aan in een vroeg stadium een goede gesprekspartner aan de gemeente te hebben. Uit de diverse gesprekken is echter ook duidelijk gebleken dat de hoeveelheid uitvoerende werkzaamheden niet in balans is met de beschikbare capaciteit hiervoor. Zo past regelmatig toezicht tijdens de restauratiewerkzaamheden in de geest van de Monumentenwet 1988, maar dit gebeurt binnen de gemeente Sittard-Geleen te weinig. De exacte omvang van de capaciteit die hiervoor nodig is, hangt ook samen met de kwaliteit die een gemeente op het gebied van monumentenzorg wil leveren.

Deze onevenwichtigheid wordt in de toekomst groter omdat de gemeente naast het substantieel aantal rijksmonumenten voor het einde van 2008 250 gemeentelijke monumenten zal aanwijzen. Ook voor deze objecten moeten bij restauratie- en/ of wijzigingsplannen vergunningen worden afgegeven en bouwplanbegeleiding geregeld. Ten gevolge van de onevenwichtigheid worden de procedures en de wettelijke termijnen niet altijd goed gehanteerd. Zo is bij twee van de zes bezochte rijksmonumenten tijdens de vergunningsprocedure de RACM niet om advies gevraagd. Navraag leert dat dit de laatste twee jaar vaker is gebeurd. Enerzijds heeft dat te maken met een misverstand. Vanuit de RACM zou zijn aangegeven dat kleine zaken niet meer hoeven te worden voorgelegd. Anderzijds heeft dit te maken heeft met een pragmatische houding op gemeentelijk niveau die in de hand wordt gewerkt door de beschikbare capaciteit.

Aanbeveling:

Zorg voor een betere balans tussen de beschikbare capaciteit en het aantal vergunningaanvragen en de begeleiding van restauraties.

Bij twee van de zes bezochte objecten was tot voor kort sprake van verval en leegstand. Uit veel gesprekken tijdens het inspectieonderzoek is gebleken dat de betreffende initiatiefnemers alles zelf hebben moeten uitzoeken en, met uitzondering van de restauratietechnische deskundigheid, niet door de gemeente zijn gefaciliteerd. De gemeente Sittard-Geleen heeft op dit moment nog veel leegstaande monumentale complexen zoals kloosters op haar grondgebied. De gemeente is er bij gebaat dat dergelijke monumenten een nieuw leven krijgen: belangrijke monumenten worden behouden en rotte kiezen binnen de gemeente worden hersteld. Bij monumentale complexen van een

dergelijke omvang en complexiteit mag dan ook worden verwacht dat de gemeente de coördinatie van alle vereiste vergunningen en procedures (zoals artikel 19 WRO) regelt. Op dit moment stuurt de gemeente Sittard-Geleen deze processen echter in het geheel niet actief aan. Voor één van beide complexen is in een eerder stadium zelfs een monumentenvergunning afgegeven voor een plan dat het monument behoorlijk zou aantasten. Omdat de toenmalige eigenaar uiteindelijk niet in staat bleek het plan te verwezenlijken is dit afgeblazen waarna het project is opgepakt door een ontwikkelaar die bij de planvorming uitgegaan is van de aanwezige waarden. Op afzienbare termijn zal in het kader van de Wabo de vergunningafgifte intern moeten worden gecoördineerd en afgestemd. Het is verstandig om, zeker bij dergelijke voor de stad belangrijke projecten, hierop vast vooruit te lopen.

Aanbeveling:

Pak het probleem van de grote leegstaande monumentale complexen strategisch aan en zorg in ieder geval voor coördinatie van de diverse benodigde vergunningen en procedures zoals artikel 19 WRO.

Advisering

1. Monumentencommissie

De Monumentencommissie van de gemeente Sittard-Geleen is een aparte adviescommissie die op dit moment bestaat uit drie leden en een plaatsvervangend lid. Binnen het adviesorgaan zijn relevante deskundigheden bijeen gebracht: een kunsthistoricus, een bouwkundige en twee restauratiearchitecten.

Voor de commissie is een aantal zaken goed geregeld. Zo is er een Verordening Monumentencommissie (2001) en vergadert de commissie openbaar, waarvan overigens weinig gebruik wordt gemaakt. De commissie heeft een onafhankelijke voorzitter. Soms vindt met de initiatiefnemer vooroverleg plaats. De commissie vergadert voorafgaand aan de welstandscommissie en brengt dan in de vergadering van de welstandscommissie haar adviezen mondeling in.

De werkwijze van de monumentencommissie kan echter verder worden geprofessionaliseerd. De monumentencommissie heeft bijvoorbeeld geen beoordelingscriteria voor restauratieplannen opgesteld waardoor voor particulieren niet duidelijk is waaraan hun plannen worden getoetst.

Plannen worden soms in een onrijp stadium of op het laatste moment ingebracht en niet ambtelijk toegelicht. Er vindt geen terugkoppeling aan de monumentencommissie plaats over de afhandeling van haar adviezen waardoor zij niet op de hoogte van wat de gemeente met haar adviezen doet.

Aanbevelingen:

- Stel criteria op voor de beoordeling van restauratieplannen.
- Zorg dat wordt teruggekoppeld wat er met de adviezen van de commissie is gebeurd.

Bij de kwaliteit van de adviezen van de monumentencommissie moeten enkele kanttekeningen worden geplaatst. Zo is gebleken dat bij de advisering over twee van de bezochte objecten belangrijke zaken over het hoofd zijn gezien waardoor cultuurhistorische waarden verloren hadden kunnen gaan. Dit is deels het gevolg van het gebrek aan een goede ambtelijke toelichting tijdens de planbehandeling, maar de commissie had die ingrepen ook zelf kunnen constateren omdat ze duidelijk op de tekeningen waren aangegeven.

De tweede kanttekening betreft de werkwijze van de commissie bij een rijksmonument waar tengevolge van de wijziging de cultuurhistorische waarden grotendeels verloren zijn gegaan. De monumentencommissie heeft over het plan positief geadviseerd, maar heeft daar niet vanuit het monument zelf geredeneerd. De belangenafweging die een gemeente ten behoeve van de vergunningverlening na ontvangst van alle relevante adviezen moet maken vond hier informeel al in de monumentencommissie plaats. In dit geval liet de commissie de stedenbouwkundige mogelijkheden van de locatie en de wens dat het plan zou worden gerealiseerd voorgaan boven de cultuurhistorische waarden van het monument zelf.

Aanbeveling:

Adviseer als monumentencommissie vanuit het belang van de cultuurhistorische waarden van het monument zelf.

De gemeente heeft de mogelijkheid laten onderzoeken om de monumentencommissie en de welstandscommissie op te laten gaan in een Adviescommissie Ruimtelijke Kwaliteit. In afwachting van een beslissing daarover zijn de leden tot nu toe niet opnieuw benoemd. Van de huidige zittende leden is de benoemingstermijn inmiddels een jaar verlopen. In het kader van zorgvuldigheid en transparantie is het belangrijk om hierover snel een beslissing te nemen.

Tegen de integratie van de adviescommissies bestaat bij maatschappelijke groeperingen en de monumentencommissie weerstand uit angst voor het ondersneeuwen van het monumentenaspect en omdat de ambtelijke ondersteuning van de huidige commissies op dit moment onder de maat is. Dit verzet is echter eenvoudig weg te nemen en het is verstandig binnenkort een beslissing over de toekomst van de adviescommissies te nemen. Als de monumentencommissie in de huidige vorm blijft bestaan moeten de leden zo snel mogelijk worden herbenoemd. Als wordt besloten tot een Adviescommissie Ruimtelijke Kwaliteit zal een aantal randvoorwaarden moeten worden vastgesteld om het

monumentenbelang te waarborgen. Dat kan bijvoorbeeld door een qua deskundigheden evenwichtige samenstelling van een dergelijke commissie en door de leden met een monumentenachtergrond bij aanvragen voor monumentenvergunningen een doorslaggevende stem te geven.

Aanbevelingen:

- Stel bij de instelling van een Adviescommissie Ruimtelijke Kwaliteit goede waarborgen vast zodat het monumenten- en cultuurhistorische aspect bij de behandeling van bijvoorbeeld aanvragen voor monumentenvergunningen niet ondersneeuwt.
- Breng plannen goed voorbereid in de vergadering en zorg voor een gedegen ambtelijke toelichting daarbij.

2. Rijksdienst voor Archeologie, Cultuurlandschap en Monumenten (RACM)

De schriftelijke adviezen van de RACM zijn duidelijk en in de meeste gevallen afgewogen tot stand gekomen. Wel is het opmerkelijk dat in een advies over één van de bezochte panden, voor de uitvoering van de restauratie is verwezen naar diverse brochures van de toenmalige RDMZ. Deze brochures zijn uitstekend als vorm van voorlichting, maar tijdens de uitvoering kan er zonder nadere toelichting moeilijk op worden teruggevallen. Voor de interpretatie ervan is een bepaalde deskundigheid nodig die van een initiatiefnemer niet bij voorbaat mag worden verwacht.

De communicatie tussen eigenaar en RACM is soms wat onduidelijk. Zo heeft de regioconsulent van de RACM ten behoeve van de restauratie van één van de bezochte rijksmonumenten aangeraden één van de specialisten van die dienst te betrekken bij de uitvoering. De eigenaar van het betreffende object heeft de specialist een aantal malen geprobeerd te bereiken voor een afspraak, maar er is nooit een reactie gekomen. De eigenaar is daarna verder gegaan zonder deze deskundigheid bij het project te betrekken. De regioconsulenten van de RACM bleken van deze gang van zaken niet op de hoogte. Tussen de RACM en de gemeente vindt geen structureel ambtelijk of bestuurlijk overleg plaats waardoor meer beleidsmatige onderwerpen niet ter sprake komen. Tussen de RACM en de gemeente vindt wel regelmatig overleg over restauratieplannen plaats. De regioconsulenten gaan voor ingrijpende restauratie- en wijzigingsplannen in overleg met de gemeente ter plaatse kijken en wonen van grotere restauraties de bouwvergaderingen bij. Uit de diverse gesprekken blijkt dat dit door alle partijen wordt gewaardeerd. Complicerende factor is wel dat tussentijdse wijzigingen in bouwvergaderingen worden ingebracht in de hoop dat de RACM daarover mondeling positief zal adviseren.

Aanbevelingen:

- Stel als RACM structureel overleg met de gemeente in om meer beleidsmatige zaken te kunnen bespreken.

- Zorg als RACM voor een goede afstemming tussen de specialisten en de regioconsulenten.

Besluit

In de vergunningen wordt door de gemeente met behulp van data en kenmerken verwezen naar de adviezen van de RACM en de Monumentencommissie. Tevens wordt verwezen naar de gewaarmerkte tekeningen. In de besluiten worden echter de inhoudelijke opmerkingen en voorwaarden van de adviserende instanties niet opgenomen en evenmin wordt de bestuurlijke afweging weergegeven. Hierdoor wordt niet duidelijk op basis van welke overwegingen het bestuur de vergunning verleent. In het geval van tegenstrijdige adviezen zoals bij een van de bezochte objecten, is het extra belangrijk te laten zien op basis van welke overwegingen het besluit is genomen.

Aanbeveling:

Neem in het vervolg in het besluit de opmerkingen van de adviserende instanties en de bestuurlijke afweging daarvan op.

Uitvoering

Bij de meeste restauraties van de bezochte objecten was een architect betrokken en vanuit de gemeente zijn de betreffende restauraties deskundig begeleid. Desondanks kan bij een van de bezochte objecten de kanttekening worden gemaakt dat in de uitvoering veel zaken niet goed zijn verlopen zoals het feit dat de gevel is beschadigd door het stralen ervan. De begeleiding van de gemeente is bij kleinere projecten minimaal.

Beheer en onderhoud

Bij de bezochte en al gerestaureerde objecten is op een na sprake van een juist beheer en deze panden zijn goed onderhouden.

3.3 Domein waarborg

Vraagstelling: De zorg voor de monumenten is verzekerd

Bij dit domein gaat het erom of de monumentenzorg binnen de gemeente goed is ingebed. Heeft de gemeente voldoende kennis in huis of kan ze in ieder geval beoordelen wanneer ze advies moet inwinnen. Zijn er een monumentennota en monumentenverordening aanwezig en zijn de monumenten opgenomen in vigerende bestemmingsplannen. Daarnaast is het van belang dat de gemeente zorgt voor een goede informatieoverdracht en oog heeft voor de maatschappelijke meerwaarden van monumenten. Tenslotte wordt de schriftelijke verantwoording en daarmee de documentatie getoetst en wordt gekeken naar de aanwezigheid van kwaliteitszorg.

Kennis

Bij de gemeente Sittard-Geleen is voldoende restauratie- en bouwtechnische kennis aanwezig. Aan het feit dat dit slechts bij één medewerker is belegd zijn echter risico's verbonden. In de eerste plaats zijn hierdoor ontwikkelingen die zich bij monumenten voordoen, slechts bij één ambtenaar bekend. In de tweede plaats wordt bij de handhaving geen restauratietechnische kennis ingezet omdat dit gebeurt door medewerkers die niet op dit gebied zijn geschoold. Dit is een kwetsbare situatie waarbij grote risico's ontstaan voor de cultuurhistorische waarden.

Beleidsmatig heeft de gemeente in principe eveneens voldoende kennis in huis, maar de betreffende ambtenaar is langdurig afwezig. De gemeente heeft daarom voor een dag per week een cultuurhistorisch deskundige ingehuurd die de aanwijzing van de gemeentelijke monumenten afwikkelt. Het is positief dat de gemeente in ieder geval het aanwijzingstraject van gemeentelijke monumenten voortzet, maar het verdient aanbeveling deze situatie niet te lang te laten voortduren omdat ander beleidswerk nu blijft liggen en het cultuurhistorisch belang niet structureel bij ontwikkelingen wordt ingebracht. Ook de kennis over de relevante wet- en regelgeving en de financiële regelingen is bij de gemeente aanwezig. Deze kennis wordt onder andere bijgehouden door middel van jaarlijkse cursussen op dit gebied.

Brede cultuurhistorische kennis wordt door de gemeente Sittard-Geleen regelmatig ingehuurd.

Aanbevelingen:

- Zorg voor kennisdeling en school de handhavers op het gebied van monumentenzorg.

- Laat de situatie waarbij de gemeentelijke monumentenbeleidstaak wordt uitbesteed, niet te lang voortduren.

Toezicht en handhaving

De inspectie constateert dat de gemeente op het gebied van monumenten onvoldoende handhaaft. Het gemeentelijke Team Handhaving werkt met een handhavingsbeleid dat in 2007 werd vastgesteld. Handhaving is daarmee belegd, maar daarbij moet worden aangetekend dat monumentenzorg onderaan de prioriteitenlijst staat en dat handhaving bij monumenten gebeurt door medewerkers die niet op dit vlak zijn geschoold. Het gebrek aan handhaving bij monumenten is tijdens de inspectie vaak aan de orde geweest en wordt door de Erfgoedinspectie als zorgelijk beschouwd.

Aanbeveling:

Zorg voor een goede handhaving in het kader van die Monumentenwet 1988.
Zorg in het verlengde daarvan voor duidelijke processen en op dit terrein geschoolde handhavers.

Informatieoverdracht

De gemeente Sittard-Geleen communiceert regelmatig met eigenaren en architecten. Uit de diverse gesprekken is gebleken dat vrijwel alle eigenaren en architecten het optreden van de gemeente in de voorfase waarderen. Er wordt restauratietechnische hulp geboden en meegedacht. De gemeente werkt op dit moment aan brochures waarin ze duidelijk wil aangeven welke rechten en plichten er zijn verbonden aan het wijzigen van een monument. Positief is dat de gemeente structureel vier maal per jaar overlegt met het platform waarin alle historische verenigingen zitting hebben. Het verdient echter aanbeveling de status van dit overleg te verduidelijken.

De interne communicatie en onderlinge afstemming bij de gemeente schiet tekort. Er is onvoldoende afstemming tussen het Team Vergunningen waar de vergunningverlening en de begeleiding van restauraties van rijksmonumenten is onderbracht en andere Teams waar bijvoorbeeld de ruimtelijke ordening en grondzaken zijn ondergebracht. Teams zijn vooral met hun eigen taken bezig en er wordt slecht gecommuniceerd. Aan deze situatie zijn verschillende risico's verbonden die voor het erfgoed in de gemeente Sittard-Geleen ernstige gevolgen kunnen hebben. Zo is bij een van de bezochte objecten door de eigenaar contact gezocht met de gemeente om de restauratiewerkzaamheden ter plaatse door te nemen. Deze eigenaar is herhaaldelijk bij het Team Handhaving terecht gekomen waar een bezoek niet als relevant werd gezien. De eigenaar is ten onrechte niet doorverwezen naar het Team Vergunningen van waaruit de begeleiding van restauraties plaats vindt. Hierdoor was bij dit Team op een bepaald moment zelfs niet bekend dat de werkzaamheden al in volle gang waren.

Ook vanuit het Team Ruimtelijke Ontwikkelingen en Grondzaken bestaat weinig contact met het Team Vergunningen dat zich met de uitvoering rond monumenten bezig houdt. Dat wreekt zich onder andere bij grootschalige restauraties als van de leegstaande kloosters. Bij dergelijke complexe projecten spelen naast monumentenaspecten ook andere zaken zoals openbaar groen en parkeren. Dit vergt een goede onderlinge afstemming.

Aanbeveling:

Werk integraal en organiseer structureel afstemming bij planprocedures tussen de verschillende betrokken teams zodat bij ontwikkelingen de diverse belangen op elkaar kunnen worden afgestemd.

Documentatie

De documentatie van stukken betreffende monumentenzorg is zorgwekkend. Dossiers zijn incompleet en niet op orde. Tijdens verbouwingen en/of restauratieprocessen zitten stukken verspreid over verschillende dossiers wat te maken heeft met het feit dat bij een bouwplanprocedure in Sittard-Geleen medewerkers van verschillende teams betrokken zijn.

Aanbeveling:

Zorg dat de archivering van stukken op een goede en ordelijke manier gebeurt zodat deze goed toegankelijk zijn en eenvoudig opvraagbaar voor bijvoorbeeld onderzoek.

Beleid

De gemeente Sittard-Geleen werkte de afgelopen jaren met de Verordening Monumenten en Cultuurhistorie 2001 die recent is vervangen door de Verordening Cultuurhistorie 2008. In beide verordeningen zijn tal van categorieën waardevolle objecten en structuren opgenomen alsmede de noodzaak van cultuurhistorisch onderzoek en beeldkwaliteitplannen. Laatstgenoemde verordening is ambitieus en er zijn veel beleidsmatige zaken in verankerd. Tegelijk met de Verordening Cultuurhistorie 2008 is de Subsidieverordening Cultuurhistorisch Erfgoed 2008 vastgesteld. Hierin zijn, naast subsidies voor gemeentelijke monumenten, onder andere subsidiemogelijkheden opgenomen voor niet rendabele rijksmonumenten en buitengewoon herstel van kerkgebouwen die niet zijn aangewezen als rijksmonument. De hoogte van deze subsidies is afhankelijk van het door de gemeenteraad jaarlijks ter beschikking gestelde budget. De Monumentennota dateert uit 1998-1999 en is in een aantal opzichten verouderd. Ook is een aantal beleidsvoornemens uit die nota in de afgelopen tien jaren niet uitgevoerd. Het gemeentelijke welstandsbeleid houdt zowel in de hoofdtekst als in de gebiedsbeschrijvingen voldoende rekening met de cultuurhistorische waarden.

Het gemeentelijke ruimtelijke en stedelijke beleid is veelal globaal, maar bij de stedenbouwkundige visie Zitterd Revisited worden de aanwezige cultuurhistorische waarden betrokken. In dat kader is onder andere de cultuurhistorische verkenning van de schootsvelden uit 2005 opgesteld.

Aanbeveling:

Actualiseer het monumentenbeleid in overeenstemming met de recent vastgestelde verordeningen en neem een uitvoeringsprogramma op waarin staat aangegeven wanneer uitvoering wordt gegeven aan de beleidsvoornemens.

Kwaliteitszorg

De processen en het beleid rond monumentenzorg worden bij de gemeente Sittard-Geleen regelmatig met een aantal betrokken partijen geëvalueerd. Hiermee probeert de gemeente gericht te werken aan het continue verbeteren van de kwaliteit.

Maatschappelijke meerwaarde

Binnen de gemeente Sittard-Geleen zijn veel historische verenigingen actief die zich inzetten om de educatieve en toeristische waarden van de cultuurhistorische elementen in de gemeente onder de aandacht te brengen. Op dit moment wordt onder andere gewerkt aan de ontwikkeling van wandelingen waarbij men met behulp van een digitaal systeem wordt geïnformeerd over wat tijdens de wandeling te zien is en wordt bezocht. De gemeente faciliteert enkele initiatieven zoals de Open Monumentendag en de gemeentearchivaris levert een onmisbare bijdrage aan dergelijke initiatieven. De aanstelling van de coördinator Westelijke Mijnstreek bij de VVV is een stap in de goede richting om Sittard-Geleen beter op de toeristische kaart te zetten zoals dat aan beide kanten van de grens, in België en Duitsland gebeurt.

Tussen economische en cultuurhistorische belangen is vaak sprake van een spanningsveld. Uit de verschillende gesprekken is gebleken dat bij de gemeente Sittard-Geleen de economische waarde van een monument niet altijd op een manier wordt afgewogen die ten gunste komt van de cultuurhistorische waarden.

Naar aanleiding van de bevindingen komt de Erfgoedinspectie tot de volgende samenvattende conclusies.

De Erfgoedinspectie heeft de monumentenzorg binnen de gemeente Sittard-Geleen getoetst op basis van het *Waarderingskader Instandhouding Rijksmonumenten* (zie bijlage 2). De Erfgoedinspectie heeft geconstateerd dat de gemeente in de meeste gevallen voldoet aan de kwaliteitskenmerken van het domein Resultaten waarbij het erom gaat of *'het bestand aan monumenten zorgvuldig in stand wordt gehouden'*.

Bij een aantal kwaliteitskenmerken binnen het domein Effectiviteit (*Het proces gebeurt zorgvuldig en doelmatig*) en binnen het domein Waarborg (*De zorg voor de monumenten is verzekerd*) plaatst de Erfgoedinspectie kanttekeningen.

Bij de gemeente Sittard-Geleen is een aantal zaken op het terrein van de monumentenzorg en cultuurhistorie goed geregeld. Positief is bijvoorbeeld dat de gemeente voorafgaand aan belangwekkende restauraties bouwhistorische onderzoeken vraagt die vervolgens worden betrokken bij de planvorming. De gemeente en de monumentencommissie, die deze rapporten eveneens krijgt, kunnen plannen hierdoor goed beoordelen en eventueel bijsturen.

Ook is bij de gemeente voldoende kennis aanwezig om het monumenten- en cultuurhistorisch beleid te kunnen uitvoeren. Daarbij moet worden aangetekend dat sinds medio 2007 vanwege langdurige afwezigheid van de beleidsadviseur een deskundige voor anderhalve dag per week wordt ingehuurd. Het is positief dat de gemeente ervoor zorgt dat bepaalde werkzaamheden die stil dreigden komen te liggen, worden uitbesteed. Het is echter onwenselijk dat deze situatie nog lang voortduurt omdat ander beleidswerk nu blijft liggen en het cultuurhistorisch belang niet structureel bij ontwikkelingen kan worden ingebracht.

Ten slotte is het gemeentelijk monumenten- en cultuurhistorisch beleid goed verankerd in diverse verordeningen en bijvoorbeeld het welstandsbeleid. De monumentennota uit 1999 vergt actualisatie.

Het Team Vergunningen dat de begeleiding van restauraties en de verlening van monumentenvergunningen verzorgt, zet de restauratietechnische kennis goed in en de bezochte rijksmonumenten staan er in de meeste gevallen goed bij. De gemeente wordt tijdens het restauratieproces door initiatiefnemers ervaren als behulpzaam, adequaat reagerend, meedenkend en toegankelijk. Risico's zijn verbonden aan het feit dat de begeleiding van restauraties en de monumentenvergunningverlening afhankelijk is van één op dit gebied geschoolde medewerker. Voor deze medewerker bestaat geen achtervang. Ook moet worden geconstateerd dat er geen balans is tussen de hoeveelheid uitvoerend werk (vergunningverlening en begeleiding van restauraties) en de beschikbare capaciteit

daarvoor. Dit uit zich in een slordige hantering van wettelijke termijnen en procedures en de begeleiding van kleinere zaken schiet erbij in. De Monumentenwet 1988 beoogt voor rijksmonumenten op zijn minst regelmatig toezicht en een juiste hantering van de wettelijke termijnen, maar dit gebeurt binnen de gemeente Sittard-Geleen te weinig. De exacte omvang van de capaciteit die voor verbetering nodig is, hangt mede samen met de kwaliteit die een gemeente op het gebied van monumentenzorg wil leveren.

De besluiten over monumentenvergunningen laten te wensen over. Er wordt weliswaar verwezen naar de adviezen van de RACM en de Monumentencommissie en naar gewaarmerkte tekeningen, maar de inhoudelijke opmerkingen van de adviserende instanties en de bestuurlijke afweging daarvan ontbreekt.

Daarnaast kunnen vraagtekens worden gezet bij de kwaliteit van de handhaving op het gebied van de rijksmonumenten. Het gemeentelijke Team Handhaving werkt met een handhavingsbeleid dat in 2007 is vastgesteld, maar daarin heeft monumentenzorg een zeer lage prioriteit. Voor het stilleggen en handhaven bij monumenten is weinig capaciteit beschikbaar en het gebeurt door niet in de monumentenzorg geschoolde medewerkers.

De gemeente Sittard-Geleen kent veel leegstaande monumentale complexen zoals kloosters en heeft problemen met het vinden van oplossingen hiervoor. Geconstateerd is dat ontwikkelaars door de gemeente alleen op restauratietechnisch gebied worden gefaciliteerd. De afgifte van de vele benodigde vergunningen (op monumenten-, RO- en Parkeergebied) en het volgen van bijvoorbeeld vrijstellingsprocedures worden bijvoorbeeld niet gecoördineerd. Bij dergelijke monumentale complexen mag van de gemeente worden verwacht dat ze tenminste zorgt voor de coördinatie van alle vereiste vergunningen. Het is verstandig om dit in gang te zetten en zo vast vooruit te lopen op de Wabo.

Het gebrek aan interne gemeentelijke informatieoverdracht speelt bij deze gang van zaken waarschijnlijk een belangrijke rol. Het is gebleken dat de interne communicatie en onderlinge afstemming tekort schiet. Teams en afdelingen zijn vooral met de eigen taken bezig en tussen de teams wordt slecht gecommuniceerd. De gemeente is bij monumentale complexen, die grote delen van de stad beslaan en een belangrijke uitstraling hebben, gebaat bij een oplossingsgerichte houding waarbij zorgvuldig naar herbestemming wordt gezocht en met respect voor het monument te werk wordt gegaan.

De gemeente heeft een onderzoek laten uitvoeren naar de meerwaarde van de samenvoeging van de welstandscommissie en de monumentencommissie tot een Adviescommissie Ruimtelijke Kwaliteit. Hiertegen bestaat veel maatschappelijke weerstand omdat partijen bang zijn dat het monumentenbelang ondersneeuwt en omdat de ambtelijke ondersteuning van de huidige commissies op dit moment te wensen over laat. Dit kan worden opgelost door bij een dergelijke nieuwe commissie te zorgen voor een goede waarborg voor monumenten en door een goede ambtelijke ondersteuning te bieden.

Overzicht van de belangrijkste aanbevelingen

Beleid

Actualiseer het monumentenbeleid en neem daarin bijvoorbeeld de criteria op waaraan wordt getoetst in welke gevallen een bouwhistorisch of cultuurhistorisch onderzoek wordt gevraagd.

Advisering

Professionaliseer de werkwijze van de adviescommissie door in vergaderingen voor een goede ambtelijke toelichting te zorgen en aan de commissie terug te koppelen wat met het advies is gebeurd. Laat de commissie vanuit haar eigen rol adviseren en voorkom dat ze verschillende belangen afweegt. Zorg voor duidelijke criteria op basis waarvan plannen worden beoordeeld.

Neem op korte termijn een beslissing over het al dan niet samenvoegen van de huidige adviescommissies en zorg bij samenvoeging voor goede randvoorwaarden ten aanzien van monumenten.

Besluit

Zorg voor afgewogen en gemotiveerde monumentenvergunningen.

Kennis

Zorg voor een betere verdeling van de restauratietechnische kennis binnen de gemeente zodat de huidige kwetsbare situatie waarbij slechts één medewerker is belast met de uitvoerende monumententaken wordt opgeheven. Een balans tussen de hoeveelheid uitvoerend werk rond monumentenzorg en de beschikbare capaciteit is daarbij van belang.

Interne informatieoverdracht

Faciliteer en stimuleer integraal werken binnen de gemeente en zorg bij de restauratie/ontwikkeling van diverse grote leegstaande monumentale complexen voor interne coördinatie, in ieder geval bij de verlening van de verschillende benodigde vergunningen en andere procedures zoals bij vrijstellingen.

Handhaving

Geef de handhaving van monumenten meer prioriteit en zorg ervoor dat deze wordt uitgeoefend door op dat vlak geschoolde medewerkers.

Bijlage 1: Geraadpleegde documenten

Beleidsnota Monumentenzorg Sittard 1998-2002

Welstandsnota 2004

Beleid en programma handhaving en fysieke omgeving 2007

Stadsvisie 2012

Subsidieverordening cultuurhistorisch erfgoed 2008

Beleidsuitgangspunten voor subsidiering van cultuurhistorisch erfgoed 2008

Verordening Monumentencommissie 2001

Diverse verslagen MC

Verordening Monumenten en cultuurhistorie 2001

Verordening Cultuurhistorie Sittard-Geleen 2008

VROM-inspectierapport 2005

Documenten ten behoeve van de 'reality check':

Bouw- en monumentenvergunningen en bijbehorende adviezen van RACM en monumentencommissie, over de monumenten:

- **Jodenstraat 3, Geleen**
- **Biesenhof 1, Geleen**
- **Oude Markt 1-7, Sittard**
- **Putstraat 4, Sittard**
- **Parklaan 13, Sittard**
- **Oude Markt 16, Sittard**

Bijlage 2: Waarderingskader

Inleiding

Ten behoeve van de inspecties op het gebied van instandhouding van monumenten, heeft de Erfgoedinspectie een waarderingskader ontwikkeld. Dit is gebeurd in samenspraak met betrokkenen in het monumentenveld in een daartoe ingestelde klankbordgroep.

Dit waarderingskader geeft de contouren aan waarbinnen een inspectie plaatsvindt. In de waarderingskaders heeft de Erfgoedinspectie kwaliteitskenmerken opgenomen die aangeven waaraan een goede monumentenzorg moet voldoen.

Er zijn overigens verschillende soorten inspecties denkbaar naast de inspectie op de instandhouding van monumenten. Zo kan een inspectie betrekking hebben op de omgang met beschermde stads- en dorpsgezichten. Daarnaast kunnen thematische inspecties worden ingericht, met als doel een specifiek onderwerp te onderzoeken. Ook is een inspectie naar de bescherming en aanwijzing van monumenten of beschermde gezichten een voor de hand liggend onderzoek.

Toelichting op het Waarderingskader instandhouding rijksmonumenten

Deze toelichting richt zich op de gemeentelijke inspectie, voor wat betreft het onderdeel 'instandhouding'.

Een dergelijke inspectie vindt in de regel in één gemeente plaats en bestaat uit drie onderdelen: een analyse van vooraf te bestuderen documenten, een inspectiebezoek waar gesprekken met verschillende actoren plaatsvinden en het bezoeken van enkele recent gerestaureerde monumenten ter plaatse. Een inspectie wordt afgerond met het vervaardigen van een rapportage, die zal worden gepubliceerd op de website van de Erfgoedinspectie.

1. Wettelijke basis

Het vertrekpunt voor de uitoefening van het toezicht wordt gevormd door de toepasselijke wet- regelgeving. Hiertoe worden in ieder geval gerekend de Algemene Wet Bestuursrecht en de Monumentenwet 1988 en verwante regelgeving. De wettelijke bepalingen zijn door de Erfgoedinspectie vertaald naar een waarderingskader, dat door haar als beoordelingsmaatstaf wordt gehanteerd. De sector Monumenten van de Erfgoedinspectie ziet toe op de naleving van de wettelijke bepalingen voor zover ze van toepassing zijn op beschermde rijksmonumenten en stads- en dorpsgezichten.

NB. Archeologische monumenten vallen buiten de inspectie van de sector Monumenten; het toezicht hierop ressorteert onder de sector Archeologie van de Erfgoedinspectie.

De Monumentenwet 1988 geeft de wettelijke uitgangspunten aan voor de Erfgoedinspectie. Zo wordt bijvoorbeeld bepaald hoe een procedure tot vergunningverlening moet verlopen en hoe moet worden geadviseerd over plannen.

De wet gaat uit van decentralisatie van een aantal taken en bevoegdheden naar de gemeentelijke overheid. Mede om die reden biedt de wet mogelijkheden om eigen beleid nader vorm te geven. Deze beleidsvrijheid is aanleiding voor de Erfgoedinspectie om ook andere aspecten van de monumentenzorg te onderzoeken, die van directe of indirecte invloed kunnen zijn op de kwaliteit van de (zorg voor de) rijksmonumenten. Te denken valt aan hoe de monumentenzorg verankerd is in een bredere beleidsopvatting, hoe actief een gemeentebestuur de begeleiding van restauraties ter hand neemt, of hoe cultuurhistorisch onderzoek is verricht t.b.v. de opstelling van restauratieplannen.

2. Actoren en verificatoren in de inspectie

Hoewel de gemeente als gevolg van de decentralisatie een aantal taken en bevoegdheden bezit om het monumentenbeleid vorm te geven, betekent dit niet dat het gemeentebestuur de enige geïnspecteerde is in de aanpak van de Erfgoedinspectie.

De Erfgoedinspectie heeft in het waarderingskader bij elk kwaliteitskenmerk actoren en verificatoren benoemd. Actoren zijn de partijen die in eerste instantie verantwoordelijk zijn voor de uitvoering of realisatie van een bepaalde taak. Verificatoren zijn de betrokken partijen bij wie kan worden gecheckt of een actor deze taak naar behoren uitvoert.

De gemeente is wel de belangrijkste actor in de te inspecteren onderdelen, maar daarnaast spelen ook andere betrokkenen een rol. Zo vinden ook gesprekken plaats met de lokale monumentencommissie, met de rayonconsulent van de Rijksdienst voor de Monumentenzorg, en met historische verenigingen.

De gemeente wordt dus niet geïnspecteerd als bestuurlijke eenheid, maar als entiteit ofwel als gebied waarbinnen verschillende betrokkenen actief zijn (en dus 'actor' zijn).

Wat hierbij ook belangrijk is om aan te tekenen, is de duidelijke scheiding tussen 'eerstelijns' en 'tweedelijns' toezicht. Waar de sector Monumenten van de Erfgoedinspectie voornamelijk toezicht houdt vanuit de tweede lijn (toezien op de naleving van de wet door anderen), zijn in het bijzonder gemeenten verantwoordelijk voor de eerste lijn. Daarmee wordt de zorg voor juiste planbehandeling, advisering, besluitvorming en begeleiding van de uitvoering bedoeld. De Erfgoedinspectie zal deze taken niet overnemen of overdoen. Dit houdt bijvoorbeeld in dat de gemeente actor is in de begeleiding van de uitvoering en daarop ook zelf moet toezien en handhaven.

3. Indeling van het waarderingskader

Het kader is ingedeeld in drie zogenoemde domeinen. De drie domeinen zijn gericht op 'resultaten', 'effectiviteit' en 'waarborg'.

Het domein 'resultaten' gaat in op de vraag of het bestand aan rijksmonumenten zorgvuldig in stand wordt gehouden. Er wordt bijvoorbeeld beoordeeld of de waarden van de monumenten sinds de aanwijzing op aanvaardbaar niveau zijn behouden en of restauraties hebben geleid tot een verantwoord resultaat.

In het domein 'effectiviteit' wordt bekeken of het proces van instandhouding zorgvuldig en doelmatig verloopt. Daarbij is onder meer aan de orde of er cultuurhistorisch onderzoek is verricht t.b.v. een verantwoord restauratieplan, of de werkwijze bij het verlenen van vergunningen correct verloopt, inclusief advisering, en of de werkzaamheden recht doen aan de waarden van het monument.

Het domein 'waarborg' gaat in op de vraag of de zorg voor de monumenten is verzekerd, bijvoorbeeld door voldoende kennis, door de aanwezigheid van een beleidsplan, of door een juiste informatieoverdracht. Ook maatschappelijke meerwaarden van de monumentenzorg horen bij de borging van kwaliteit en de verankering in beleidsvoornemens.

Alle 17 kwaliteitskenmerken die in deze drie domeinen zijn gegroepeerd, worden ondersteund door een of meer indicatoren.

Aan de hand van deze indicatoren worden documenten beoordeeld, worden vragen gesteld in de inspectiebezoeken en worden de te bezoeken restauratieprojecten onder ogen genomen als een soort 'reality check'.

De kwaliteitskenmerken en bijbehorende indicatoren moeten niet worden gezien als de vragenlijst die in de praktijk van de inspectie letterlijk worden toegepast.

Het is wel een kapstok voor de inspecteur, om alle gegevens die hij bij zijn onderzoeken verkrijgt te kunnen indelen en groeperen.

4. Normering

Om te kunnen beoordelen of aan een kwaliteitskenmerk wordt voldaan, worden een of meer indicatoren benoemd als 'normindicator'. Dat wil zeggen dat een kwaliteitskenmerk alleen positief kan worden beoordeeld wanneer ten minste de bevindingen over daarbij behorende normindicator positief zijn.

Dit systeem vergemakkelijkt niet alleen de beoordeling per te onderzoeken situatie, maar geeft daarnaast ook de mogelijkheid om gegevens van verschillende onderzoeken met elkaar te kunnen vergelijken.

In de rapportages van de inspectie worden de indicatoren verwoord in tekstgedeelten die, al naar gelang de lokale situatie, genuanceerd worden. Een

normindicator is een hulpmiddel voor de inspecteur om te komen tot vergelijkbare oordelen, die objectiveerbaar zijn.

NB. In dit waarderingskader zijn de normindicatoren niet vermeld omdat de Erfgoedinspectie deze nog zal uittesten in de inspecties die in 2007 en de eerste helft van 2008 worden uitgevoerd.

5. Toelichting op de drie domeinen

Monumenten zijn ooit aangewezen op grond van hun cultuurhistorische waardebepaling. In de Memorie van Toelichting op de Monumentenwet 1988 wordt het begrip 'cultuurhistorische waarde' omschreven als: 'de aan een bouwwerk of gebied toegekende waarde, gekenmerkt door het beeld dat is ontstaan en door het gebruik dat de mens in de loop van de geschiedenis van dat bouwwerk of dat gebied heeft gemaakt'.

Het begrip cultuurhistorische waarde' komt herhaaldelijk terug in het waarderingskader omdat de inspectie dit ziet als een van de belangrijkste achtergronden van het wezen van een monument. De inspectie richt zich vanzelfsprekend op de formele vraag of de wet wordt nageleefd door de betrokken partijen. Daarbij kan en moet de inspectie steeds uitgaan van de intrinsieke waarden van het monument zelf. Elke actie die wordt ondernomen moet gericht zijn op de instandhouding van die waarden, en moet in dat kader worden beoordeeld.

Om die reden gaat het bij het domein 'resultaten' om het behoud van de beschermde waarden, om de manier waarop een eigenaar omgaat met die waarden en om de realisatie van werkzaamheden die leiden tot een verantwoord resultaat.

De inspectie wil daarmee niet voorschrijven hoe dat moet gebeuren, maar wel wil zij toezicht kunnen houden op de uiteindelijke resultaten die door anderen worden behaald. De strekking van de Monumentenwet 1988 nodigt daartoe uit, omdat impliciet de juiste interpretatie van het vergunningstelsel hiermee aan de orde is. In het domein 'effectiviteit' zijn de meeste kwaliteitskenmerken herleidbaar tot specifieke artikelen in de wet. Toch worden ook daar kwaliteitskenmerken onderzocht die in ondersteunende zin bijdragen aan het beoogde wettelijke doel. Zo is deugdelijk onderzoek op cultuurhistorisch gebied een belangrijke voorwaarde voor het vervaardigen van een aanvaardbaar restauratieplan dat beoogt zoveel mogelijk van de beschermde waarden intact te laten. Onderdelen als 'werkwijze bij planbehandeling' en 'advisering door een monumentencommissie' zijn direct te koppelen aan specifieke wetsartikelen 11 tot en met 17.

Ook de uitvoering van de werkzaamheden moeten recht doen aan de waarden van het monument zelf. Uitvoering conform de verleende vergunning is een eerste vereiste, maar deskundige begeleiding en uitvoering zijn ook van groot belang.

Deze laatste indicatoren zijn niet wettelijk vastgelegd, maar kunnen niet los gezien worden van de bedoeling van de wet.

Tenslotte is het domein 'waarborg' het minst gelieerd aan specifieke wetsartikelen. Toch mag bijvoorbeeld een kwaliteitskenmerk over aanwezige kennis gelezen worden als een impliciete beantwoording van de strekking van de wet, namelijk om te komen tot een zorgvuldige planbehandeling en besluitvorming. Daartoe draagt ook het hebben van een beleid over monumentenzorg bij, evenals het uitvoeren van handhaving in de eerste lijn en informatieoverdracht aan eigenaren en betrokkenen. Zijdelings wordt gezien of een gemeente de documentatie voor alle betrokkenen op orde heeft en of kwaliteitszorg een onderdeel is van de manier waarop zij haar beleid tegen het licht houdt. De Erfgoedinspectie heeft niet de intentie dergelijke kwaliteitskenmerken uitputtend te toetsen, omdat daarvoor andere toezichtmogelijkheden gelden (bijvoorbeeld een accountantsdienst of een gemeentelijke Rekenkamer). Wel draagt een beeld van dergelijke aspecten bij aan een algemene beeldvorming van de kwaliteit van de monumentenzorg ter plaatse.

Samenvattend kan gesteld worden dat de lijst van kwaliteitskenmerken en daarbij behorende indicatoren een compleet overzicht vormt van wat zich in de monumentenzorg op het gebied van instandhouding allemaal afspeelt. Het waarderingskader kan daardoor wellicht overkomen als een ideale situatie, waaraan misschien maar weinigen kunnen voldoen, of als een utopisch beeld van hoe de monumentenzorg idealiter geregeld zou moeten zijn.

Het waarderingskader moet echter gezien worden als een instrument dat dient als uitgangspunt voor de inspecties, waarbij een beeld kan worden gevormd van de staat van de rijksmonumentenzorg in een bepaalde gemeente.

Door het toetsen van de monumentenzorg op de aspecten uit het kader wordt getracht een kwaliteitsverbetering van de instandhouding in de gemeente te bereiken.

Een tweede doel is het analyseren van meer algemene problemen in de monumentenzorg, die kunnen worden geconstateerd na het uitvoeren van meerdere gemeentelijke inspecties. Op de geconstateerde algemene problemen kan de inspectie vervolgens thematische onderzoeken inrichten.

Waarderingskader Instandhouding Rijksmonumenten (16 juni 2006)

DOMEIN: RESULTATEN

Deelvraag: Het bestand aan monumenten wordt zorgvuldig in stand gehouden

BESCHERMDE WAARDEN

- R 1 De waarden van het beschermde monument zijn, sinds de aanwijzing, op aanvaardbaar niveau behouden
 - R 1.1 De redengevende omschrijving is nog van toepassing
 - R 1.2 De schoonheid, de betekenis voor de wetenschap en/of de cultuurhistorische waarden zijn voldoende behouden

VISIE OP INSTANDHOUDING

- R 2 De eigenaar heeft een visie op instandhouding gericht op de waarden van het monument
 - R 2.1 De eigenaar voelt zich verantwoordelijk voor de instandhouding van zijn monument
 - R 2.2 De eigenaar geeft uitvoering aan zijn visie op de instandhouding van het monument
 - R 2.3 De eigenaar heeft een deugdelijk plan voor de instandhouding van het monument

RESTAURATIE EN/OF WIJZIGING

- R 3 De restauratie en/of wijziging heeft geleid tot een verantwoord resultaat
 - R 3.1 Het ingediende plan vormt voldoende basis voor een deugdelijke restauratie
 - R 3.2 De verleende vergunning regelt adequaat de op instandhouding gerichte werkzaamheden
 - R 3.3 De overheid heeft de werkzaamheden op de juiste wijze begeleid
 - R 3.4 De restauratie en/of wijziging is op de juiste wijze uitgevoerd
 - R 3.5 De uitvoering van de werkzaamheden is een bijdrage aan een juist beheer van het monument
 - R 3.6 Van de restauratie en/of wijziging van het monument is een schriftelijke verantwoording gemaakt
 - R 3.7 De subsidies en financiële regelingen hebben de instandhouding van het monument gestimuleerd

DOMEIN: EFFECTIVITEIT

Deelvraag: Het proces gebeurt zorgvuldig en doelmatig

ONDERZOEK

- E 1 Er is deugdelijk onderzoek verricht op cultuurhistorisch en/of bouwtechnisch gebied
 - E 1.1 Het onderzoek is voorafgaand aan de planvorming uitgevoerd
 - E 1.2 Gedurende de werkzaamheden wordt nader onderzoek verricht
 - E 1.3 Het onderzoek is deskundig en van voldoende diepgang
 - E 1.4 De resultaten van het betreffende onderzoek zijn verwerkt in het plan
 - E 1.5 De resultaten zijn vastgelegd en gedocumenteerd

PLANVORMING

- E 2 Er is een deugdelijk plan opgesteld
 - E 2.1 De initiatiefnemer heeft een ontvankelijk plan ingediend
 - E 2.2 Bij plannen van ingrijpende aard en bij plannen waar dat gewenst wordt, is vooroverleg gevoerd tussen de initiatiefnemer en de overheid
 - E 2.3 Het restauratieplan gaat uit van behoud en herstel van de aanwezige waarden uit het oogpunt van monumentenzorg
 - E 2.4 De werkzaamheden zijn goed aangegeven en de noodzaak is goed beargumenteerd

PLANBEHANDELING

- E 3 De werkwijze bij het verlenen van vergunningen is correct
 - E 3.1 De overheid zorgt voor voldoende deskundigheid
 - E 3.2 De procedure wordt op zorgvuldige wijze gevolgd
 - E 3.3 De wettelijke termijnen worden gehanteerd

ADVISERING

- E 4 De adviezen doen recht aan de waarden van het monument
 - E 4.1 De adviezen zijn deskundig
 - E 4.2 De adviezen zijn transparant en dragen bij aan een juiste besluitvorming
 - E 4.3 Het adviesorgaan is voldoende deskundig
 - E 4.4 Het adviesorgaan werkt professioneel

BESLUIT

- E 5 Het besluit doet recht aan de waarden van het monument
 - E 5.1 Er is rekening gehouden met de adviezen op het gebied van de monumentenzorg
 - E 5.2 Het besluit is op basis van een duidelijke gemotiveerde afweging gemaakt
 - E 5.3 Indien voor een bepaalde restauratie geen vergunning nodig is, heeft de overheid op goede gronden tot deze beoordeling kunnen komen

UITVOERING

- E 6 De werkzaamheden doen recht aan de waarden van het monument
 - E 6.1 De werkzaamheden worden uitgevoerd conform de vergunning
 - E 6.2 De werkzaamheden worden deskundig begeleid
 - E 6.3 De werkzaamheden worden deskundig uitgevoerd

BEHEER EN ONDERHOUD

- E 7 De instandhouding van het monument is voldoende gewaarborgd
 - E 7.1 Het object wordt op de juiste wijze beheerd
 - E 7.2 Het object wordt goed onderhouden
 - E 7.3 Het object wordt op de juiste wijze gebruikt

DOMEIN: WAARBORG

Deelvraag: de zorg voor de monumenten is verzekerd

KENNIS

- W 1 Er is voldoende actuele kennis beschikbaar op het gebied van de monumentenzorg, ten behoeve van de ontwikkeling van cultuurhistorisch beleid en ten behoeve van de behandeling van bouwplannen
 - W 1.1 Er is voldoende cultuurhistorische kennis
 - W 1.2 Er is voldoende restauratietechnische kennis
 - W 1.3 Er is voldoende kennis op het gebied van de subsidie- en overige financiële regelingen
 - W 1.4 Er is voldoende kennis van de betreffende wet- en regelgeving
 - W 1.5 De benodigde kennis wordt adequaat ingezet ten behoeve van alle werkzaamheden

TOEZICHT EN HANDHAVING

- W 2 De gemeente heeft een handhavingsbeleid
 - W 2.1 De gemeente houdt toezicht op de naleving van de Monumentenwet 1988
 - W 2.2 De gemeente maakt haar handhavingsbeleid inzichtelijk

INFORMATIEOVERDRACHT

- W3 De overheid zorgt voor informatieoverdracht op het gebied van de monumentenzorg
 - W 3.1 Er is beleid op het gebied van communicatie
 - W 3.2 De continuïteit van de informatieoverdracht wordt gewaarborgd
 - W 3.3 De betrokkenen worden op de juiste wijze geïnformeerd

DOCUMENTATIE

- W 4 De documentatie op het gebied van de monumentenzorg is op orde
 - W 4.1 In het dossier zitten de relevante stukken
 - W 4.2 De gemeente houdt wijzigingen in het vergunningenregister bij
 - W 4.3 De documentatie is raadpleegbaar bij de overheid

BELEID

- W 5 De overheden hebben een beleidsvisie voor de monumentenzorg
 - W 5.1 Er is een monumentenverordening
 - W 5.2 Er is een actueel beleidsplan voor de monumentenzorg
 - W 5.3 Het welstandsbeleid houdt rekening met de aanwezige cultuurhistorische waarden
 - W 5.4 Het ruimtelijk en stedelijk beleid wordt door de aanwezige monumenten (en historische structuren) geïnspireerd

KWALITEITSZORG

- W 6 Er is sprake van kwaliteitszorg voor de monumentenzorg
 - W 6.1 Het beleid en de processen worden geëvalueerd
 - W 6.2 Er wordt gericht gewerkt aan het verbeteren van de kwaliteit

MAATSCHAPPELIJKE MEERWAARDE

- W 7 De maatschappelijke meerwaarden van de monumentenzorg zijn onderkend
 - W 7.1 Er is rekening gehouden met de educatieve waarde
 - W 7.2 Er is rekening gehouden met de toeristische waarde van monumenten en historische structuren
 - W 7.3 De economische waarde van de monumenten wordt op de juiste wijze afgewogen

Bijlage 3: Afkortingen

APA	Algemene verklaring van Positief Advies van de RACM
BWT	Bouw- en Woningtoezicht
BSDG	Beschermde stads- en dorpsgezichten
DCE	Directie Cultureel Erfgoed van het Ministerie van OCW
FGM	Federatie Grote Monumentengemeenten
fte	fulltime equivalent
NCM	Stichting Nationaal Contact Monumenten (voorganger van de SEN)
OCW	Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
RACM	Rijksdienst voor Archeologie, Cultuurlandschap en Monumenten (voorheen RDMZ)
RDMZ	Rijksdienst voor de Monumentenzorg (voorganger van de RACM)
SEN	Stichting Erfgoed Nederland (voorheen NCM)
VNG	Vereniging Nederlandse Gemeenten
VROM	Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer
Wabo	Wet algemene bepalingen omgevingsrecht

Colofon

Uitgave

Erfgoedinspectie
Hoftoren, Rijnstraat 50
Postbus 16478 (IPC 3500)
2500 BL Den Haag

Algemeen telefoonnummer	+31 (0)70 – 412 4012
Fax	+31 (0)70 – 412 4014
E-mail	info@erfgoedinspectie.nl
Website	www.erfgoedinspectie.nl

Den Haag, mei 2008

Over de Erfgoedinspectie

De Erfgoedinspectie waakt op nationaal niveau over een belangrijk deel van het Nederlands erfgoed. Het toezicht is gericht op archeologische opgravingen, archieven bij de centrale overheid, het roerend cultureel erfgoed en onroerende monumenten.

De Erfgoedinspectie ziet erop toe dat de regels worden nageleefd en stimuleert verbeteringen in het behoud en beheer en een goede omgang met het erfgoed. Waar nodig treedt zij op bij incidenten en calamiteiten.

De Erfgoedinspectie valt onder het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. De inspectie werkt onafhankelijk en stelt objectief haar bevindingen vast en rapporteert daarover. Daarnaast adviseert zij de Staatssecretaris over de kwaliteit en effectiviteit van de regelgeving.